

הכסטר עורר אז שאלה נציגי אמריקא בלונדון, וחזר שוב על הדרישה שלואים שטרוס מהבנק של קון ולם ישחחף במו"מ, ואם יש קושי ^{יתפטר} ~~אמצא~~ הוא או קרפ מהנהלה, ושטרוס יבוא במקומם.

אמרתי שאיני מוסק אחרון, ואביא את הצעתו להנהלה בלונדון.

- - - - -

סיבת העקשנות אני יכל להסביר לעצמי בשני נימוקים:
(א) הפחד שנחפסו היהודים באמריקא, גם כמה מהציונים.
(ב) רצונם של ה"לא-ציונים" לשמור על "הפיפטי-פיפטי" בכינוס. נדמה לי שזהו הנימוק העיקרי. הם רוצים להבטיח לעצמם שלא יהיה לציונים רוב ~~אצל~~ בכינוס, מפעם זה הם מחגגדים לבני ברית ולועד הפועלים.

ג.י., 14.1.39

בחמש וחצי " פגישה עם הכסטר, קרפ וולדמן, במשרדו של קרפ. נמשכה שלוש שעות. מטרתי להם שקיבלתי הבוקר מבקר בלונדון: יתכן ש"השיחות" יתחילו בסוף חודש זה, דורשים מסני להזמין מיד באי-כוח אמריקא! חברי ההנהלה, הועדה הפוליטית ואחד אחד מהציונים והלא-ציונים. והזמתי את קרפ והכסטר לבוא ללונדון.

כשסמרחי על הטידורים שעשינו לפי שעה בלונדון, ושלפיהם תדון ישיבה מאוחדת של "הפנל" והנהלה על כל השאלות שיתעוררו בשיחות, אבל רק ההנהלה תחליט - כשיהיה צורך להחליט - עורר קרפ את השאלה! אם ההנהלה מוסמכת הפעם להחליט. המועצה האחרונה של הסוכנות היהודית מילאה את ידי ההנהלה לנהל מו"מ על חלוקה, אבל היות שעכשיו ~~אצל~~ דנים על הסכם עם הערבים - אין להנהלה שום יפוי-כוח. זוהי גם דעה אדלר.

אמרתי שההנהלה אינה זקוקה ליפוי-כוח מיוחד בסקרה זה, כי סמכותה היא כללית ועומדת בכל המקרים. רק בשאלת החלוקה, שיצאה מגדר הפרוגרסה הרשמית של הסוכנות (וההסת' הציונית) היה צורך ביפוי-כוח מיוחד.

הכסטר מען שלא-ציונים באמריקא לא השלימו אף פעם עם סמכות זו של ההנהלה. בשביל וורבורג היחה הפתעה אחרי צוריק (1929) כשראה שההנהלה רואה עצמה כפוסד עליון הפועל על דעת עצמו ומחליט בכל השאלות בין ישיבה אחת לשניה של האדמינקוב. הם סבורים שחברי ההנהלה אינם יחידה, וכפופים חסיד לרשות עליונה אחרת.

אמרתי שאחרי צוריק היה אולי עוד לאי-הבנה, כי לפי תפיסת לא-ציוני אמריקא חברי ההנהלה צריכים להיות מקידים המקבלים הוראות ממי שהוא אחר. אבל לאחר שהחברר כבר ללא-ציונים שאין הדבר כך מהשתתפו כמה פעמים בבחירת ההנהלה, בידעם הישב מהי סמכותה וכל זמן שמועצת הסוכנות לא שינחה את הסטטוס הקונסטיטוציוני של ההנהלה - יש לזו כל הסמכויות לדון ולהחליט בכל הענינים, בין מושב אחד ושני, של אדמינקוב או מועצה, אלא אם יש החלטה או חוקה מפורשת שאיזו שאלה צריכה להיות מובאית אצבע לדיון מוסד עליון.

ולרמן והכסטר הסכימו שזהו המצב החוקי. כששאלתי את קרפ והכסטר אם יבואו ללונדון הודיע לי הכסטר שלפני חצי פברואר לא יוכל לנסוע, ונסיעתו אח"כ חלויה בהרכב המשלחת של לא ציונים מאמריקא. הוא רצה ששטרס (מקון ולוב) וגיימס בקר יסעו כצירים המשתתפים בשיחות. אולם בקר לא יוכל לנסוע, כי קרה אסון לילדו, והוא עומד על מינוי שטרס.

קרפ הודיע שהוא מוכן בתנאים מסוימים לנסוע. הוא מחייב את החלטתו שהכסטר ישתתף בסוף, אולם במקרה שהכסטר לא יוכל לנסוע - הוא דורש זכות זו לעצמו. כי הדבר נחוץ למען לא-ציוני אמריקא.

אמרתי שאין בטמכותי להחליט על כך, כי איני אלא אחד ^{מחברי} ~~אצבע~~ ההנהלה. וההנהלה כולה תחליט.

קרם שאל אם לדעתי תחליט להנהלה בחיוב ומה עמדתך אני.

אמרתי שלא כל הנימוקים שהייבו שיתוף הקסטר במו"מ חלים עליו. אני משער שבעיקר שני נימוקים הניעו את ההנהלה בהחלטה על הכסטר: 1) הוא חי השע שנים בארץ וניהל את הפעולה ההתישבותית ומכיר את הפרובלימות הכלכליות והפוליטיות של הארץ וגם עמר במו"מ עם הממשלה ובועדה המלכותית. 2) היות שכל חברי המחלקה הפוליטית הם לסעטה ציונים רצו שגם לא-ציוני ישחקף במו"מ.

אם הכסטר לא יוכל לבוא - יוכלו חברים לסעון שבמקומו יבוא רוטין, הבקי מאין כמוהו בענייני א"י, או הגב' גייקובס, שגם היא באה-כוח לא-ציוני אמריקא. בכל אופן יחכן שיגידו שאין שום יחרון לקרם על פני חבר אחר בהנהלה, להיפך. אין הוא מכיר את הארץ הכרה בלתי אמצעית, ואין כל טעם להפלותו לטובה. אני כשלעצמי הצבעתי בעד הכסטר מפני שני נימוקים ביחוד. הנימוק העיקרי נוסל ביחס לקרם.

קרם הודיע שהוא מעריך את נימוקי, והוא מרוצה בשיחוף הכסטר, אבל אם הכסטר לא יוכל משום מה לנסוע - הוא מוכן לבוא ללונדון רק בתנאי שיחפוט מקומו של הכסטר במו"מ.

נהעוררה אז שאלת שטרס. הכסטר אמר שהוא רואה הקשיות בשיחוף שטרס במו"מ - ולכן הוא מציע ששטרס יבחר להנהלה במקומו או במקום קרם, והקושי יטולק.

אמרתי: 1) אי אפשר לבחור בשטרס להנלה, כי אין ההנהלה מוסמכת לצרף חברים - וכשמת רוסנשטרייך וציוני ב' דרשו לצרף שמורץ דחינו ורישחם, כי רק הוה"פ והארמפנקוב מוסמכים לבחור חבר להנהלה. טרבנו אפילו להזמין לישיבות עד שנבחר רשמית. וגם אילו הייתה המסכות אין לעשות זאת, כי עושים חברות בהנהלה לשנינה. לא יחכן לבחור אדם להנהלה לא באשר הוא רוצה וראוי לשמש בהנהלה, אלא כדי לאפשר לו לבוא לשבועות אחרים ללונדון. 2) גם אילו היה שטרס בהנהלה - אין כל יסוד לתת לו סטטוס שאין לשאר חברי ההנהלה. מה יודע שטרס על ענייני א"י וכמה יוכל הוא יותר מחבר אחר להועיל לסו מ?

הכסטר אמר: שטרוס יש לו השפעה ועמדה גדולה באמריקא. הוא הפרסנר הראשי בקון ולוב (וולדמן חיקן אותו: אחד הפרסנרים...), איש גבון, והשתתפותו תעשה רושם על הממשלה.

וולדמן אמר שאם יהיה שטרוס יש צורך שיהיה עוד איש אחד - כי שטרוס הוא ממנהגדי הממשלה הנוכחית ויש לצרף גם אחד מקרובי הממשלה.

אמרתי: שאני מניח ששטרוס הוא אדם חשוב, כפי שהכסטר מתאר, אולם יש בלונדון אנשים חשובים אף הם: לדוגמא גיימס רוסשילד, שאף הוא קרוב לבנקירים ידועים בעולם, יש לו שם באנגליה, משמש , נשיא פיקא ובנו של ברון רוסשילד ואפ"כ - אין לו סטטוס מיוחד. כמה זכוחו וכוחו של שטרוס עדיפים?

כשהם בכל זאת עמדו על סטטוס מיוחד לשטרוס אמרתי שאעביר הצעתם ללונדון אולי אני לא אחטוף בה, וסטופקני אם היא תחזק.

קרפ אמר שבלי סטטוס רשמי - לא ילך שטרוס ללונדון.

אמרתי יהיה לו סטטוס רשמי כלכל חברי הפנל, אם הלא-ציונים באמריקא ימנו אותו - כבא-כוחם.

כשנשאלתי כמה לא ציונים מאמריקא יוכלו לבוא, אמרתי: 3 חברי ההנהלה (אחת מהם כבר בלונדון), חברי הועדה הפוליטית, אם יש להם כאלה - ונוסף עוד אחד.

קרפ טען שבמקום וורבורג יש להם הזכות למנות אחר, כי על כך באה כבר הסכמה של הועדה בלונדון, וסטיין טילק התנגדותו והם רוצים שזה יהיה שטרוס.

אמרתי שאם הדבר הוסכם - אין הם זקוקים להנהלה, ועליהם למנות מי שיטנו.

קרפ שאל אם הוא יוכל להגיד לשטרוס שבכל שאלה יתיעצו איתו. ~~אחרי~~ עניתי בחיוב - כי בכל שאלה תחיעץ ההנהלה עם כל חברי הועדה הפוליטית ושאר חברי הפנל, אולם ההנהלה תחליט.

- לא בלי התיעצות מוקדמת? - כן!

באנו לשאלת הועידה.

ולדון היה כאן ראש המדברים, כב"כ הועד היהודי האמריקני. אנו מעוניינים בא"י, מי פחות ומי יותר, ורבים מאתנו - הרבה יותר מאשר חושבים הציונים, כמה מאתנו קרובים מאוד להשקפה ציונית. קרפ למשל מחייב מדינה יהודית. גם הוא, וולדמן, מחייב מדינה יהודית. התנגד רק להצעה פיל, מפני שאינה מספיקה. יש גם מהנגדים למדינה. אבל כולם רוצים בהצלחת א"י, כיחוד עכשיו. אולם הם/ מעוניינים גם במצב היהודים באמריקא. מצב היהודים פה בסכנה. יש תנועה אנטישמית, והיא מתגברת ומשתמשת בכל אמצע להחכיף היהודים. הממשלה היא פרו-יהודית, וגם זה לא טוב. מנצלים זאת נגדנו. ועידה מחייבת פרסום, ופרסום עלול להגדיל אנטישמיות. יאמרו שהיהודים מכניסים אמריקא בעניינים זרים ודוחפים אותה למלחמה. שטרוק מתנגד בחוקף לכל כינוס באמריקא. אפילו למושב הסוכנות היהודית. אולם אדלר הסכים, אם זה יהיה מושב מועצת הסוכנות, כי אנו חברים לסוכנות, וסותר לנו להתאסף בכל מקום וגם באמריקא. הוא מסכים גם לשחוף האגודה - אבל הוא מתנגד לבני ברית ולוועד הפועלים היהודי.

מדוע?

- החקשו מאוד בהסברה. קרפ אמר שחברי בני ברית וועד הפועלים משתחפים בסוכנות (אלפרד כהן, פינסקו מב"ב, אלכס כהן, הילמן מהפועלים).

אמרתי להם: א) איני יודע אם חששם בכלל מוצדק. צאצא כזר איני שופט, אולם שמעתי מאישים מוסמכים שאין כל חשש, להיפך, כינוס כזה ירכוש לנו את אהדת אמריקא. ב) כל ענין החשש גופל - לאחר שאחם מסכימים לכינוס. מבחינת דעת הקהל באמריקא אין הבדל בין כינוס יהודי עולמי זה או אחר: המכוון בכינוס שהנהלה מציע ושדלר מציע הוא אירנטי. כלמי חוץ אין הבדל. ואם אין חשש לבני הכינוס שמציע אדלר אין חשש לבני הכינוס שאנו מציעים מציעים.

ג) באותן מיוחד אין כל יסוד פוליטי חיצוני להרחקת בני ברית וועד הפועלים. גם מה שסציע אדלר אינו מועצת הסוכנות. האגודה אינה בסוכנות, וכשמתאספים חברי המועצה יחד עם באי כוח האגודה אין זו עוד מועצת הסוכנות. מה מעט איפוא להרחקת בני ברית וועד הפועלים?

אנו עומדים על צרופם - ונימוקנו אחנו. אין אנו רוצים הפעם הצאת חגובה אמריקנית - אלא יהודית. אנו רוצים שמקום החגובה יהיה כאן, כי הדברים מכאן יהיה יותר נשמע אנו רוצים שגם אמריקא תשמע מה שיש לנו להגיד לאנגליה, ושאנגליה תדע שאמריקא שומעת מה שאנו רוצים להגיד לה, אבל אנו רוצים שאנו העם היהודי יגיד דברו. במידה שהכינוס יהיה יותר רפרזנטטיבי - קולו יהיה יותר נשמע ואפקטיבי. ומכאן שכבר דוהט מעמדתכם שכן מועצת הסוכנות - מדוע תוציאו מן הכלל את אלה. הילמן אינו מיצג את הפועלים א בסוכנות, אין הוא יודע אפילו שטמו נמצא בין רשימת חברי הסוכנות. גם אלמרד כהן אינו מיצג את בניאברית, ויש כאן ארבעה גופים מאורגנים, ואנו רוצים שכלם יבואו, ביחוד לאחר שנבוא הנה מחוץ לאמריקא רק מספר מוגבל של שליחים - 50 או 60 איש.

וולדמן הורה מיד שטענהי צודקת, והכספר הציג שהכינוס יורכב מחברי ^{מועצה} ~~הסוכנות~~ ~~הסוכנות~~ (אם כי אין הכרח שיבואו כולם, אלא שהם מחוץ לאמריקא), מנציגי האגודה, מבני ברית ומועד הפועלים. אלא שאדלר מהנגד - ויש לבוא אתו שוב בדברים.

הודעהי שאין בסמכותי לשנות החלטת ההנהלה, אבל אני מוכן להסוך ^{כפשרה} ~~הכספר~~ ~~הכספר~~ והיעץ את המפלגות הציוניות מה ואת ההנהלה בלונדון ובירושלם שתקבל הצעה זו - אם היא תוטבם ע"י כל הלא ציונים, אולם בכל מקרה לא יתכן שאחד או שנים מהלא-ציונים יניהו ולשו על החלטות ההנהלה.

קרב לקח על עצמו לדבר עם אדלר, ואם יראה צורך - אבוא גם אני בדברים עם אדלר.

קרב, לפני הפרידה, חזר שוב על דברי וולדמן, שהוא הרבה יותר קרוב לנו ממה שאנו חושבים (מדוע אינך מגלה דעתך למען נדע? שאלתיו) והראיה שהוא פרסם בשם הלא-ציונים

